

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Apua arviointiin - Kotitalous; päättöarvioinnin tukimateriaalit

Ke 1.12.2021 klo 16.00 – 18.00

Katriina Sulonen, FT, KtaO, opetuspäällikkö

Marja Myllykangas, FT, KtaO, sivistysjohtaja, johtava rehtori

Anneli Rantamäki, KtaO, pääluottamusmies (JUKO)

Marjaana Manninen, opetusneuvos

Opetushallitus, Yleissivistävä koulutus ja varhaiskasvatus -yksikkö

Koulutuksen aikana

- Pidäthän
 - mikrofoni suljettuna
 - kameran pois päältä.
- Kirjoita mahdollinen kommenttisi tai kysymyksesi chattiin.

Näin varmistamme osaltamme, että kaikki osallistujat näkevät ja kuulevat koulutuksen sisällön.

Kiitos!

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Tässä tilaisuudessa

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteeristöä tukeva materiaali
Arviointi opettajan työtehtävänä kysymyksinä, keskusteluna,
vertaisoppimisena

Kysymyksiä kentältä

Formatiivinen arviointi

Poissaolot ja arviointi

Arviointimenetelmät

Valinnaisuus ja arviointi

Arvosanan korottaminen

Arvioinnista viestiminen

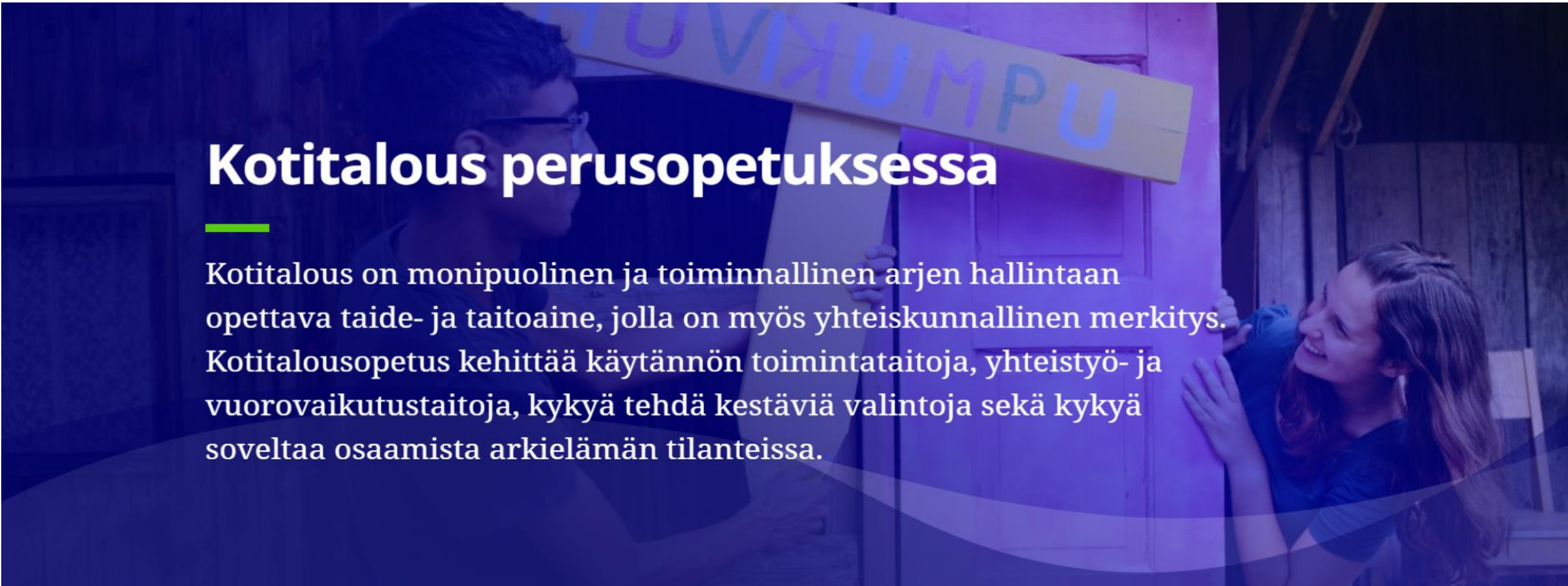

Kotitalous Opetushallituksen verkkosivuilla

1. Kotitalous perusopetuksessa

Kotitalous perusopetuksessa

Kotitalous on monipuolinen ja toiminnallinen arjen hallintaan opettava taide- ja taitoaine, jolla on myös yhteiskunnallinen merkitys. Kotitalousopetus kehittää käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, kykyä tehdä kestäviä valintoja sekä kykyä soveltaa osaamista arkielämän tilanteissa.

Kotitalouden päättöarvioinnin tukimateriaali

Kotitalouden päättöarvioinnin kriteerien tukimateriaali

Koulutus ja tutkimus Perusopetus Opetus ja ohjaus Opetussuunnitelma Osaamisen arviointi Kotitalous

Tällä sivulla:

- Päättöarvioinnin kriteerit >
- Apua kotitalouden arviointiin >
- Kotitalouden päättöarviointi >

Jaa

Päättöarvioinnin kriteerit ovat kuvauksia arvosanoihin 5, 7, 8 ja 9 vaadittavasta osaamisen tasosta. Opetussuunnitelman perusteissa määritellyt arvioinnin kriteerit ovat opetuksen järjestäjää sitovia normeja, jotka siirretään perusteista paikalliseen opetussuunnitelmaan sellaisenaan. Lisäksi sivulle on koottu tukimateriaalia kotitalouden opetuksen ja arvioinnin toteuttamisen tueksi.

Tällä sivulla:

- Päättöarvioinnin kriteerit >
- Apua kotitalouden arviointiin >
- Kotitalouden päättöarviointi >

Takaisin ylös ↑

Kotitalouden päättöarviointi

Kotitalous on monipuolinen ja toiminnallinen arjen hallintaan opettava taito- ja taideaine. Kotitalousopetuksessa opiskellaan, opitaan ja arvioidaan käytännön toimintataitoja, tiedonhallintataitoja sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Kotitalous on oppiaine, jossa opittava sisältö jakaantuu kolmeen keskeiseen sisältöalueeseen: ruokaosaaminen ja ruokakulttuuri, asuminen ja yhdessä eläminen sekä kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa. Sisältöalueet sisältävät runsaasti erilaisia tietoja, jotka ovat tärkeitä taitojen oppimisessa. Oppiaineen sisältöjen määrä on valtava ja siksi jokainen opetustaan suunnitteleva opettaja tarvitsee arvo-osaamisen ja näkökulman vaihtamisen taitoja valintojen tekemiseksi siitä, mitkä tavoitteeksi asetetut taidot, taitojen tiedot ja sisällölliset tiedot ovat niin tärkeitä, että niitä kannattaa oppia, opiskella, harjoitella, opettaa ja arvioida tässä ajassa.

Tämä päättöarvioinnin tukimateriaali jakautuu kahteen osioon:

- Kotitalouden taidot päättöarvioinnissa
- Yhteistyö ja vuorovaikutus päättöarvioinnissa

→ [Lue Kotitalouden taidot päättöarvioinnissa](#)

→ [Lue Yhteistyö ja vuorovaikutustaidot](#)

Takaisin ylös ↑

Oliko tämä sivu hyödyllinen?

Ilmoita virheestä tai ehdota muutosta

Tilaa uutiskirjeemme

Tilaa haluamasi uutiskirje ja saat ajankohtaista tietoa koulutuksesta ja kansainvälistymisestä suoraan sähköpostiisi.

TILAA

- Facebook
- Twitter
- LinkedIn
- Youtube

- Palautetta Opetushallitukselle
- Saavutettavuuspalaute
- RSS-syötteet
- Tietosuojakäytäntö
- Saavutettavuusseloste

Opetushallitus

Hakaniemenranta 6
PL 380, 00531 Helsinki
Puhelin +358 29 533 1000
Faksi +358 29 533 1035
[Katso kartalla](#)

Kotitalouden taidot päättöarvioinnissa Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot

Kotitalouden taidot päättöarvioinnissa

Koulutus ja tutkimus Perusopetus Opetus ja ohjaus Opetussuunnitelma Osaamisen arviointi

Kotitalous

Tällä sivulla:

- Taitoajattelun sovellus kotitalousopetukseen
- Taitojen yhteys tiedonkäsitteeseen
- Taitojen yhteys oppimiskäsitteeseen
- Taitojen oppiminen ja opettaminen
- Taitojen opetus-oppimis-arviointi-prosessi
- Mitä arvioidaan
- Opetuksen, oppimisen ja arvioinnin tavoitte- ja kriteeriperust
- Miksi arvioidaan
- Milloin ja miten arvioidaan
- Palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- Isäarviointiin ja vertaispalautteen periaatteet

Jaa

Kotitalous on monipuolinen ja toiminnallinen arjen hallintaan opettava taito- ja taideaine. Kotitalousopetuksessa opiskellaan, opitaan ja arvioidaan käytännön toimintataitoja, tiedonhallintataitoja sekä yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja.

Kirjoittajat FT Marja Myllykangas ja KM Anneli Rantamäki

Kotitalous on oppiaine, jossa opittava sisältö jakaantuu kolmeen keskeiseen sisältöalueeseen: ruokakaasaminen ja ruokakulttuuri, asuminen ja yhdessä eläminen sekä kuluttaja- ja talousosaaminen kodissa. Sisältöalueet sisältävät runsaasti erilaisia tietoja, jotka ovat tärkeitä taitojen oppimisessa. Oppiaineen sisältöjen määrä on valtava ja siksi jokainen opetustaan suunnitteleva opettaja tarvitsee arvo-osaamisen ja näkökulman vaihtamisen taitoja valintojen tekemiseksi siitä, mikä tavoitteeksi asetettui taitot, taitojen tiedot ja sisällölliset tiedot ovat niin tärkeitä, että niitä kannattaa oppia, opiskella, harjoitella, opettaa ja arvioida tässä ajassa. Kohdassa mitä arvioidaan, on kuvattu kotitalousopetukselle ja oppimiselle asetettui tavoitteet ja kriteerit ohjaavat opettajan arvo-osaamista.

Tässä materiaalissa käytetään kahta esimerkkiä kuvaamaan taitojen oppimista, osaamista ja arviointia:

- perusosaamisen valmistaminen, jossa tapahtuu käytännön toimintataitojen ja tiedonhallintataitojen oppimista ja osaamista
- toisten oppilaiden ja opettajan kohtaamista, jossa tapahtuu yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen oppimista ja osaamista

Taitoajattelun sovellus

Yhteistyö ja vuorovaikutustaidot, kotitalouden opetuksen tavoitteet T6, T7, T8 ja T9

Koulutus ja tutkimus Perusopetus Opetus ja ohjaus Opetussuunnitelma Osaamisen arviointi

Kotitalous

Tällä sivulla:

- Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnista
- Ohjaus ja palaute arvioinnissa
- Narratiiviset tarinat arvioinnista
- Lähteet

Jaa

Kotitalouden opetuksen tavoitteissa T6 – T9 tiivistyy kotitalouden opetukseen olennaisesti kuuluva, aineellisen ja inhimillisen toiminnan yhteenkietoutuminen erilaisissa kotitalouden tehtävissä ja toiminnissa sekä toiminnan tuloksen sisältyminen itse toimintaan.

Kun arvioidaan oppilaan yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja kotitalouden oppitunneilla on äärimmäisen tärkeää erottaa tämä arviointi käyttäytymisen arvioinnista ja kohdistaa arviointi kotitalouden opetustilanteiden oppimisen ja osaamisen arviointiin.

Kirjoittaja on FT Katriina Sulonen

Yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen liittyviä asioita ja toimintoja voidaan kuvata myös käsitteillä vastuu, yhteiset sopimukset ja arvovallinnat, joihin kuuluvia asiakokonaisuuksia ja elementtejä on erityisesti tavoitteissa T6-T9. Vastuu - yhteiset sopimukset ja arvovallinnat voidaan edelleen kiteyttää kolmeen teesiin, joissa korostuvat vastuullisuus, laaja-alainen rationaalisuus ja kommunikatiivinen vuorovaikutus.

Vastuun käsite on liydestävissä kotitalouden opetuksen tavoitteissa T6: ohjata oppilasta

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Yhteistyö ja vuorovaikutustaidot, kotitalouden opetuksen tavoitteet T6, T7,T8 ja T9

FT Katriina Sulonen

Formatiivinen arviointi

1. *Kotitaloudessa opetuksen aikainen arviointi on merkittävä osa arviointia (formatiivinen arviointi), mutta sitä ei tarvitse dokumentoida, ainoastaan ne näytöt tulee dokumentoida, jotka vaikuttavat summatiiviseen arviointiin.*
2. *Onko jotain helppoja digitaalisia menetelmiä, joita voisi käyttää formatiivisen arvioinnin dokumentoimiseen?*
3. *miten säilyttää työn ilo ja oppilaiden suullinen kannustus, jos pitää paljon dokumentoida? Vai onko kuitenkin tärkeintä juuri tuo yhteinen onnistumisen ilo ja epäonnistumisista oppiminen?*
4. *Hur tillämpa formativ bedömning i huslig ekonomi? Hur ska man hinna kolla upp att eleverna nått målen?*
5. *Toivoisin vinkkejä, kuinka kehittää itsearviointia osana kotitalouden oppimispäiväkirjatyöskentelyä - etenkin vinkkejä heikomman osaamistason oppilaiden tukemiseen niin a) aineosaamisen kehittymisen kuin b) oppimaan oppimisen edistymisen itsearvioinnissa.*

Formatiivinen arviointi on oppimisprosessin aikaista arviointia, joka tekee oppimisprosessin näkyväksi ja edistää oppimista

OPETTAJA:

Selvittää ja selkiyttää tavoitteet ja myös kriteerit oppilaalle

Ohjaa oppilasta hänen opiskeluun liittyvissä pohdinnoissaan

Auttaa oppilasta näkemään hänen vahvuuksiaan, kehittämiskohteitaan ja edistymistään

Auttaa oppilasta havainnoimaan omaa toimintaansa realistisesti, sekä kannustaa kokeilemaan, korjaamaan ja jatkamaan toimintaansa saadun palautteen avulla

Saa palautetta omasta opetuksestaan ja ohjaamisestaan ja tarvittaessa muuttaa toimintaansa

Ohjaus ja palaute oppisen edistäjänä

Ohjaus (feedforward): ohjaa ja auttaa eteenpäin, on ennakointia

Palaute (feedback): kertoo jo toteutuneesta oppimisesta

Atjosen (2007) mukaan palautteen pitäisi kertoa, mikä on ollut tavoite, missä ollaan tällä hetkellä ja miten tavoitteeseen päästään

Palaute kohdistuu: tiedolliseen, reflektiiviseen, sosiaaliseen ja käytännön toimintaan (kognitiiviset taidot, itsearviointi, learning by doing)

Formatiivisen arvioinnin keskiössä on opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus ja kohtaaminen!

Hur tillämpa formativ bedömning i huslig ekonomi? Hur ska man hinna kolla upp att eleverna nått målen?

1. Den formativa bedömningen är en del av den dagliga undervisningen. Den formativa bedömningen genomförs i form av respons som stöder och handleder eleverna i lärandet. Responsen ska synliggöra lärandet – både för läraren och för eleven och ger på så sätt läraren nödvändig information för att kunna planera och genomföra undervisningen. **Den självvärdering som eleverna genom reflektion och handledning gör och den kamratrespons som man tillämpar inom ramen för undervisningen är en del av den formativa bedömningen.**
2. **Eleverna ska känna till målen för undervisningen och vad som förväntas av dem.** Inom ramen för den formativa bedömningen ska eleverna få träna och öva på uppgifter och färdigheter och få respons på de styrkor hen visar och den handledning de behöver för att kunna prestera så bra som möjligt. **Eleverna ska få veta vilka uppgifter som görs inom ramen för den formativa bedömningen med att öva och träna och lära sig med hjälp av handledning och stöd och vilka arbeten som därefter är sådana som utgör prov på kunnande som bedöms summativt och inverkar på vitsordsgivningen.**
3. Den formativa bedömningen förutsätter inte administrativ dokumentation, utan var och en lärare avgör på vilket sätt hen följer upp och för sig själv dokumenterar lärprocesser.

Yhteistyö – ja vuorovaikutustaidot

- Aineellisen ja inhimillisen toiminnan kietoutuminen yhteen, toiminnan tulos sisältyy toimintaan. Esimerkiksi kulttuurinen ulottuvuus erilaisissa kotitalouden tehtävissä
- Yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojen arviointia kotitaloudessa tulee erottaa käyttäytymisen arvioinnista

Vastuu T6

- Keskeistä kuuntelu, rakentava keskustelu ja argumentointi oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa
- Vastuun herättäminen, vastuu omasta oppimisprosessista siirtyy vastuuseen ryhmän onnistumisesta
- Kuuntelun ja kohtaamisen eri tasot ja tavat

Yhteiset sopimukset T8

- Työskentelyn taidot yksin ja ryhmässä sekä työtehtävien jakaminen
- Sopimusten tekemistä pitää harjoitella ja antaa tälle riittävästi aikaa => itsenäinen ja vastuullinen työskentely
- Yhdessä laadittujen sopimusten tulee olla sopusoinnussa oppilaiden senhetkisen toiminnan kanssa ja ottaa huomioon oppilaiden taidot, tiedot ja ikäkausi

Arvovalinnat T9

- Keskeisiä asioita esimerkiksi hyvät tavat
- Opettajan arvovalinnat siitä, mitä opetuksessa painottaa: tekniset taidot vs. vastuunotto, toisista huolehtiminen, sopimuksista kiinni pitäminen

=> Yhteistyö ja vuorovaikutustaitojen opetus, näiden taitojen harjoittelu sekä arviointi ovat keskeinen edellytys sille, että kotitalouden toiminnassa tekninen, vuorovaikutuksellinen ja uudistava toiminta nähdään kaikki yhtä tärkeinä, toisiinsa kietoutuneina asioina

Esimerkkien tarkastelua

Tavoitteet on hyvä kirjoittaa auki, jotta soveltaminen käytäntöön onnistuu

T6 neuvottelutaito, kuuntelu, toisten mielipiteitten huomioiminen

T8 sopimusten noudattaminen, toimiminen erilaisissa ryhmissä, työtehtävien jakaminen

Ohjaus ja palaute arvioinnissa

- Yhteistyö – ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa summatiivinen ja formatiivinen arviointi kietoutuvat toisiinsa
- ⇒ Aina tarvitaan kuitenkin kriteerit, arvioinnilla kerätään tietoa ja arviointiin liittyvien päätelmien tulee perustua tietoon

Ohjaus ennakoi, palaute kertoo jo tapahtuneesta

Esimerkkejä

Palaute feedback	Ohjaus feedforward
Olette saaneet ryhmän toiminaan hyvin. Vaikuttaa siltä, että kaikilla on ollut sopiva määrä työtehtäviä.	Kokeilisitteko sitä, että vaihdatte eri tehtäviä useammin? Näin jokainen saa harjoitella erilaisia tehtäviä .
Suunnittelussa onnistuitte hyvin.	Seuraavassa suunnittelutyössä kannattaa painottaa näitä asioita...
Kotitalouden erilaisia perinteitä on luetteloitu riittävästi.	Perinteiden syntyä voisi jaotella esimerkiksi eri vuosikymmenille ...

Poissaolot ja arviointi

- *Miten arvioida, kun oppilas ei osallistu oppitunneille tai poissaoloja on paljon? Voiko arvioida vain kotitehtävien perusteella?*
- *Osa oppilaista ollut paljon pois, mitkä säännökset tästä on olemassa? Osa on sairaana, ja osa lintsaa.*
- *Minkälaisella materiaalipaketilla pääsee läpi pakollisesta kotitaloudesta, olisiko jossakin yhteistä pakettia, esim. sijaiskodissa olevat oppilaat, jotka eivät käy koulua.*
- *Tänä päivänä on paljon oppilaita sairaudesta johtuvalla kevennetyllä ohjelmalla koulussa. Monesti kevennys kohdistuu kotitalouteen. Mitä keinoja on saada oppilaalta näyttöjä, kun sairaus ei saa vaikuttaa arviointiin ja oppilaan jaksaminen on heikkoa? Esimerkkinä monella oppilaalla on ollut 8. luokan valinnaisen arvosanan 10 ja 9. luokan syksyllä ovat alkaneet ongelmat tai 7. luokan keväällä oppilas on alkanut olla pois useimmilta tunneilta sairaudesta johtuen.*
- *Nyt on paljon oppilaita, jotka syystä tai toisesta ovat paljon pois ja heille pitää tehdä erilaisia tehtäväpaketteja. Miten arvioidaan nämä tehtäväpaketti-oppilaat? Miten voidaan arvioida taito-aineainetta, kun oppilas ei käy tunneilla?*
- *Kts. Opetushallituksen verkkosivuilta ”usein kysytyt kysymykset”UKK/arviointi*
- <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/oppilaan-poissaolot-ja-arviointi>

Tauko

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kotitalouden taidot päättöarvioinnissa

FT, KtaO Marja Myllykangas
KM Anneli Rantamäki

Arviointimenetelmät

1. Mitkä ovat kotitalousoppiaineen kannalta tärkeimmät ja tarkoituksenmukaisimmat arviointimenetelmät (a. oppiminen ja osaaminen b. työskentely)?
2. Millainen painoarvo arvioinnissa on oppilaan harrastuneisuudella (kotona tehdyt kotitalouteen liittyvät työt)?
3. Miten yhteistyötaitoja voisi dokumentoida?
4. Miten jatkuva näyttö esim. käytännön töissä voitaisiin dokumentoida? Vai voidaanko käyttää arvioinnissa ilman dokumentointia.
5. *Toivon koulutukselta konkreettisia malleja.*

Voiko ajatella, että koronasuositusten noudattaminen on osa keittiöhygienian toteuttamista ruokaa valmistessa ja leipoessa eli sitä kautta arviointiin vaikuttava asia? Vai tuleeko esim. maskin käyttämättä jättäminen hyväksyä asiaksi, joka ei vaikuta arviointiin?

KOTITALOUSOPETUKSEN TUKIMATERIAALI

OPH 1.12.2021

FT, KM Marja Myllykangas

KM, KtaO Anneli Rantamäki

*Kohti taitojen, taidon tietojen ja sisältötietojen
opettamista, oppimista ja arviointi*

Taitoajattelun teoria (Myllykangas & Rantamäki 2021)

Opetuksen ja oppimisen
tavoitteet (OPH 2014,
päättöarvioinnin kriteerit)

Opittavien taitojen
tiedot

Opittavat taidot

- a. Käytännön
toimintataidot
- b. Yhteistyö- ja
vuorovaikutustaidot
- c. Tiedonhallintataidot

Harjoitustehtävä/
Oppimistehtävä/
Arviointitehtävä

Opittavat
sisältötiedot

Opetus-oppimis-arviointiprosessin osat

Taitoajattelun sovellus kotitalouspetukseen

*Oppiaineen sisältöjen määrä on valtava ja siksi jokainen opetustaan suunnitteleva opettaja **tarvitsee arvo-osaamisen ja näkökulman vaihtamisen taitoja** valintojen tekemiseksi siitä, mitkä tavoitteeksi asetetut taidot, taitojen tiedot ja sisällölliset tiedot ovat niin tärkeitä, että niitä kannattaa oppia, opiskella, harjoitella, opettaa ja arvioida tässä ajassa.*

Hyvin suunniteltu on puoleksi tehty -> Lukuvuosisuunnitelma

Lukuvuosisuunnitelman laadinta = mitä taitoja, taidon tietoja ja sisältötietoja opetat ja arvioit lukuvuoden aikana

Lukuvuosisuunnitelman laatiminen

(Noin 38 x 3 h, toteutuu 35 x)

1. Summatiivinen koe
yksin tai ryhmässä
Esim. käytännön toimintataitoja, taitorata + kirjallisia tehtäviä (miksi-taso)

2. Summatiivinen koe
yksin tai ryhmässä
Esim. tiedon hakua, suunnittelua, valintaa, käden taitoja ja yhteisvuorovaikutustaito ja

Elokuu

Syyskuu

Lokakuu

Marraskuu

Joulukuu

Arvioinnin avaaminen oppilaille ja huoltajille

1.12.2021

Formatiivinen
Opettajan palaute havainnoistaan + muilla menetelmillä hankitusta arviointitiedosta

Formatiivinen
Itsearviointi sovitusta kohteesta

FT Marja Myllykangas

Formatiivinen
Opettajan palaute havainnoistaan + muilla menetelmillä hankitusta arviointitiedosta

Formatiivinen
Opettajan palaute ja vertaispalaute

Kotitalouden taitojen oppiminen ja opettaminen: Ennakkomielikuvan/orientaatioperustan laatiminen

*a) Opettaja tekee suunnittelemansa opetuksen ja oppimisen **tavoitteet näkyväksi** oppilaille esim. perunasoseen valmistaminen tai toisen oppilaan kohtaaminen*

- ✓ *mitkä ovat opittavat taidot, taidon tiedot ja sisältötiedot*
- ✓ *mitä tehdään, miten tehdään, milloin tehdään ja miksi tehdään*
- ✓ *mitä ja miten opittavia taitoja, taidon tietoja ja tietoja arvioidaan*

*Struktuuri tärkeää; tilan struktuuri, ajan ja toiminnan struktuuri
Ei liikaa opettajan ohjeistusta!!!*

Taitojen oppiminen ja opettaminen: Ennakkomielikuvan/orientaatioperustan laatiminen

*b) Opettaja/opettajat/opettaja ja oppilaat yhdessä
suunnittelevat opetusta ja oppimista (tunnin, opetuskerran,
jakson, lukukauden ja lukuvuoden suunnittelu) siitä*

- ✓ mitä tarkoitusta varten tehdään*
- ✓ mitä aineita, välineitä, koneita, laitteita, tietoja tarvitaan*
- ✓ miten ja missä järjestyksessä tehdään*
- ✓ kuka tekee minkäkin vaiheen/asian jos tekijöitä on useampi*
- ✓ mitä kriittisiä kohtia tekemiseen liittyy*
- ✓ millä keinoilla lisää tietoa hankitaan, kun oppiminen etenee*
- ✓ miten taitoa, taidon tietoa ja sisältötietoja **arvioidaan***

Taitojen oppiminen ja opettaminen: Ennakkomielikuvan/orientaatioperustan laatiminen

Opettaja opettaa ja näyttää joko itse tekemällä, netistä videon näyttämällä ja/tai kertomalla mitä taitoa, taidon tietoa ja sisältötietoa harjoitus pitää sisällään (materiaalit, välineet, toimintaohjeet, kriittiset kohdat, taitoon liittyvä muu tieto, keskustelu taidon tiedosta ja tiedoista).

Oppilas harjoittelee yksin, parin kanssa tai ryhmässä opittavia taitoja, taitojen tietoja tai sisältötietoja esim. käden taidoista veitsellä leikkaaminen tai kohtaamisesta katsekontaktin ottaminen.

Oppilas voi arvioida omaa oppimistaan ja osaamistaan sekä asettaa tavoitteita harjoiteltavassa harjoitus- ja oppimistehtävässä itsearvioimalla/vertaispalautteena/opettajan antaman palautteen perusteella.

Taitojen oppiminen ja opettaminen: taidon harjoitteleminen

Tähän vaiheeseen kuulu tietoinen taidon harjoittelu, taitoon liittyvän taidon tiedon ja tiedon soveltaminen.

Tähän liittyy usein näkö-, haju-, maku-, tunto - ja kuuloaistiin perustuvaa toimintaa tai/ja taidon, taidon tiedon ja tiedon reflektointia joko toiminnan/tekemisen aikana tai lopussa.

*Esim. oppilas osaa valita oikeat työvälineet **perunasoseen** valmistamiseen ja harjoittelee työvälineiden käytön tekniikkaa.*

*Esim. **kohtaamisessa** oppilas tiedostaa, että toisten oppilaiden ja opettajan kohtaamisessa tulee huomioida sekä sanallinen että sanaton viestintä.*

Taitojen oppiminen ja opettaminen: taidon soveltaminen uusiin tilanteisiin

Tässä vaiheessa oppilas soveltaa taitojaan uusiin tilanteisiin.

*Esimerkkinä olevassa **perunasoseessa** oppilas oppii valitsemisen taitoja ja käden taitoja. Esimerkkinä olevassa **kohtaamisen taidoissa** oppilas oppii vähitellen kohtaamaan toisia, kertomaan omia näkemyksiään, kuuntelemaan toisten näkemyksiä ja käymään rakentavaa keskustelua.*

*Taitojen soveltaminen uusiin tilanteisiin lisääntyy harjoittelun myötä ja monipuolinen taidon soveltaminen mahdollistuu uusiin tilanteisiin. **Perunasoseesta** valmistuu uusia ruokalajeja esim. perunarieskaa ja perunasoselaatikkaa. **Kohtaamiset** eri ihmisten kanssa sujuvat helpommin ja kohtaamiseen liittyvät taidon tiedot ja tiedot siitä, mitä kohtaaminen on vahvistuvat ja tulevat ymmärretyiksi. Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot ovat myös opetettavia ja opittavia taitoja.*

Taitojen oppiminen ja opettaminen: taidon yleistäminen/yleistyminen

Tässä vaiheessa oppilaan taidot yleistyvät, ikään kuin automatisoituvat. Käden taidoissa esim. veitsen käyttäminen tai pöydän pyyhkiminen sujuu niin, että huolellisen seurannan ja ajattelemisen tarve vähenee. Veitsellä leikkaamisesta tulee sarja toimintoja ilman, että oppilas tietoisesti keskittyy toimintaan.

Tämän vaiheen näkyvää etenemistä ilmentää se, että oppilas voi tehtävää suorittaessaan samanaikaisesti ajatella tai keskustella muista asioista tai jopa tehdä samanaikaisesti muita toimintoja.

Taitojen oppiminen ja opettaminen: Taidon ymmärtäminen, sanottaminen ja perusteleminen

Tässä vaiheessa oppilas ymmärtää taidon osa-alueiden: taidon, taidon tiedon ja sisältötiedon yhteenkietoutuvuuden. Oppilas osaa sanoittaa ja perustella taitojensa osaamistasoa erilaisissa tilanteissa, tehtävissä ja toiminnassa.

Oppilas tunnistaa ja ymmärtää, että taidon oppiminen on kokonaisvaltainen kehollinen prosessi. Taidon kehittyminen edellyttää pitkäaikaista, intensiivistä ja tarkoituksellista harjoittelua ja kokemusten kartuttamista.

	Minne oppilas on menossa	Missä oppilas on tällä hetkellä	Miten oppilas pääsee sinne minne on menossa? FORMATIIVINEN	Minne oppilas pääsi? SUMMATIIVINEN
Opttaja	Opettaja selventää tavoitteita ja kriteereitä oppilaille. Oman roolin ymmärtäminen opettajana ja oppimisen ohjaajana.	Opettaja hankkii tietoa erilaisilla arviointimenetelmillä oppilaan tilanteen toteamiseksi. Opettaja auttaa näkemään oppilaan vahvuuksia ja kehitettäviä kohteita antamalla palautetta. Harjoitus- ja oppimistehtäviä (mitä- ja mikä-tehtävät, miten-tehtävät ja miksi-tehtävät)	Opettaja selventää tavoitteita ja kriteereitä oppilaille. Opettaja konkretisoi mitä taitoja, taidon tietoja ja sisältötietoja on opetettava ja opittava. Opettaja antaa oppimista eteenpäin vievää palautetta oppilaalle. Opettaja saa myös itse palautetta omasta opetuksestaan ja tarvittaessa muokkaa sitä. Harjoitus- ja oppimistehtäviä (mitä- ja mikä-tehtävät, miten-tehtävät ja miksi-tehtävät)	Opettaja arvioi kriteerien mukaisen osaamisen tasoja erilaisilla/monipuolisilla arviointimenetelmillä. Opettaja antaa oppilaan osaamisen toteavaa palautetta summatiivisesta arvioinnista. Arviointitehtäviä (mitä- ja mikä-tehtävät, miten-tehtävät ja miksi-tehtävät)
Oppilas	Oppilas selventää itselleen miten tavoitteet ja kriteerit ohjaavat, kehittävät, motivoivat ja toteavat oppimista ja osaamista.	Oppilas toteaa oman oppimisen ja osaamisen tilanteen itsearvioidulla ja vertaispalautteena. Oppilas ottaa vastaan opettajan antamaa palautetta. Harjoitus- ja oppimistehtävien tekeminen (huom. työskentely)	Oppilas suuntaa omaa oppimistaan tavoitteiden suunnassa kriteerit tiedostaen. Oppilas arvioi oppimistaan itsearvioidulla ja vertaispalautteena. Oppilas ottaa vastaan opettajan antaman palautteen oppimisen edistymisestä Harjoitus- ja oppimistehtävien tekeminen. (huom. työskentely) .	Oppilas tekee arviointitehtäviä (huom. työskentely). Oppilas toteaa oman osaamisen tason itsearviointina ja vertaispalautteena. Oppilas ottaa vastaan opettajan antaman palautteen osaamisen tasosta. Arviointikeskustelut summatiivisen arvioinnin toteamasta osaamisesta.

MITEN ARVIOIDAAN? FORMATIIVINEN ARVIOINTI

Formatiivinen arviointi voi olla esimerkiksi:

Ohjaavan palautteen antaminen

Havainnointi (strukturoidu ja stukturoimaton)

Tarkistustehtävät (pistarit, sanakokeet)

Kirjalliset ja suulliset harjoitustehtävät

Aineistoperustaiset harjoitustehtävät

Toiminnalliset harjoitustehtävät

Kuvalliset, äänelliset ja liikunnalliset harjoitustehtävät

Oppimispäiväkirja (esim. työskentelyn ohjaaminen)

Miellekartta ja käsitekarttaharjoitukset

Portfolion laatiminen

Kotitehtävät

Kollektiivinen muistelu opitusta ja opetuksesta

Formatiivista arviointi ei dokumentoida arvosanaan liittyen. Arviointitietoa kerätään palautteen antamiseksi.

Oppimis- ja harjoitustehtävät ovat seuraavanlaisia

- mitä, mikä, missä, kuka, - tehtäviä
- miten-, milloin- tehtäviä
- miksi- tehtäviä

Formatiivinen arviointi on

- opettajan antamaa palautetta
- itsearviointia
- toisten oppilaiden antamaa palautetta
- palautteen vastaanottamista toisilta oppilailta

MITEN ARVIOIDAAN? SUMMATIIVINEN ARVIOINTI

Arviointitietoa kerätään seuraavilla menetelmillä:

Havainnointi (strukturoidu ja strukturoimaton)

Kirjalliset ja suulliset arviointitehtävät

Aineistoperustaiset arviointitehtävät

Toiminnalliset arviointitehtävät

Kuvalliset, äänelliset ja liikunnalliset arviointitehtävät

Oppimispäiväkirja

Miellekartta ja käsitekartta

Portfolio

Näyttö (kirjallinen/suullinen ja toiminnallinen osuuksia)

Toimintarata/taitorata ja toimintapiste

- kirjallisia ja toiminnallisia osuuksia
- taidon osaamista osoittavia osuuksia

Arviointitehtävät ovat seuraavanlaisia:

- **mitä, mikä, missä, kuka, - tehtäviä**
- **miten-, milloin- tehtäviä**
- **miksi- tehtäviä**

HOX!

Opettaja arvioi arviointikriteerit huomioiden.

Voit käyttää myös:

Itsearviointina!

Vertaispalautetta!

Opettaja antamaa palautetta ja sen vastaanottamista

TEHTÄVÄTYYPIT FORMATIIVISESSA JA SUMMATIIVISESSA ARVIOINNISSA

A. Mitä, mikä, missä ja kuka – tehtävät

1. Kotitalouden taitojen tietoja ja sisältötietoja harjoittavia ja arvioivia tehtäviä
2. Yhdistely-, valinta-, alleviivaus-, ympyröinti-, oikein-väärin-, täydennys- ja valintatehtävät

B. Miten, millaisia, milloin – tehtävät

1. Voidaan yhdistää edellisiin tehtävätyyppeihin, jolloin harjoitellaan ja arvioidaan laajemmin ja syvemmin
2. Soveltavia
3. Käytännön toimintataitoja, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja ja tiedonhallinnan taitoja harjoittavia ja arvioivia tehtäviä
4. Suunnittelu- ja prosessitehtäviä
5. Tilanteita ja tapahtumia

C. Miksi, arvioi, vertaile, reflektoi, analysoi, pohdi – tehtävät

1. Voidaan yhdistää edellisiin, jolloin harjoitellaan ja arvioidaan laajemmin ja syvemmin
2. Perustelu-, arviointi- ja arvostus-tehtäviä (mikä on tärkeää, miksi), reflektointi (miksi teen niin kuin teen)

Palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Hyvän palautemekanismin elementit ovat

- selkeä kuvaus vaaditusta suoriutumisesta (oppiminen, työskentely ja käyttäytyminen)
- tieto oppilaan senhetkisestä suoriutumistasosta
- vertailu, joka tähtää tiedon tuottamiseen näiden kahden välisestä erosta ja tämän tiedon käyttö mahdollisen eron mahdolliseksi kiinnisaamiseksi

Palaute on tietoa siitä, kuinka oppilaalla menee suhteessa tavoitteisiin. Jos oppilaalle ei ole palautteen myötä saatua mahdollisuutta parantaa tulostaan, palautetta ei ole käytetty formatiivisessa merkityksessä.

Palaute on tutkimusten mukaan yksi oppimiseen parhaiten vaikuttavista tekijöistä. Voidakseen antaa palautetta opettajan tulee kerätä arviointitietoa havainnoimalla ja erilaisilla arviointimenetelmillä.

Palaute hyödyntää oppimista parhaiten, kun se on vuorovaikutteista; oppilaan pitää ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä oppimisessaan. Jos palautteen anto on esim. Wilma-viestejä, niin ne jäävät helposti yksisuuntaisiksi ja opettaja ei saa tietoonsa oppilaan palautekokemuksia.

Itsearviointi ja vertaispalautteen periaatteet

Kytkeytyy vahvasti itseohjautuvuuteen ja yhteisohjautuvuuden tukemiseen.

Itsearvioinnissa ja vertaispalautteessa ei ole kyse osaamisen arvostelusta.

Itsearviointiin ja vertaispalautteeseen liittyy kiinteästi **reflektointi** eli valmius pohdiskella omaa toimintaa sekä ohjata ja muuttaa sitä; miksi tein niin kuin tein ja miten voisin muuttaa toimintaani.

Itsearvioinnin ja vertaispalautteen oppiminen edellyttää myös arviointikriteerin tulkinnan oppimista eli mitä kriteeri tarkoittaa käytännössä.

Tärkeintä vertaispalautteessa on toisen oppimisen tukeminen, ei sen arvosteleminen.

Arvioitava kohde/ taito	En tiedä ja taida	Tiedän ja toistan ohjeen ja mallin mukaan (mitä. ja mikä-taso)	Toimin ja teen tarvittaessa itsenäisesti/ryhmässä (miten-taso)
T3 taito valita erilaisia raaka-aineita, työvälineitä ja koneita	Perunasoseen valmistaminen on ihan uusi asia. En tiedä perunalajikkeita.	Valitsen perunat eri vaihtoehtoista ohjeen mukaan Valitsen työvälineen perunoiden kuorimiseen ohjeen mukaan	Osaan valita perustellen perunasoseeseen sopivan perunalajikkeen. Osaan valita perustellen oikeat työvälineet perunoiden pesemiseen, kuorimiseen ja lohkomiseksi.
T5 taito toimia hygieenisesti (henkilökohtainen, tilan siisteys, työvälineiden, raaka-aineiden)	En tiedä miten perunoita pestään	Pesen perunoita ohjeen mukaan	Osaan pestä perunat, ja säilyttää kylmässä vedessä ennen keittämistä.
T2 Kädentaidot taito tehdä käsillä (pilkkoa, paloittella, soseuttaa)	En ole paloittellut perunoita	Paloittelen ja keitän perunat ohjeen mukaan. Valmistan soseen ohjeen mukaan.	Osaan kuoria ja lohkoa perunat ja keittää kypsäksi ennen soseuttamista. Osaan valmistaa tasaisen, kuohkean ja maukkaan perunasoseen.
T11 Taito tunnistaa ohjeita, merkkejä ja symboleja, Lieden käyttäminen	En ole koskaan käyttänyt liettä,	Tuunistan lieden symbolit ja osaa keittää veden.	Osaa käyttää liettä ja säädellä lieden lämpöä tarpeen mukaan.

Taulukko: Perunasoseen tekemisen harjoittelun ja osaamisen arviointia. Rantamäki & Myllykangas 2021

Opetuksen tavoite	Sisältö-alueet	Oppimisen tavoite	Arvioinnin kohde	arvosana 5	arvosana 7	arvosana 8	arvosana 9
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua, keskusteluja argumentointia oppimistehtävän suunnittelussa ja toteuttamisessa		Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntelemaan, keskustelemaan ja argumentoimaan .	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi	Oppilas välttää kohtaamisia ja keskustelujaa	Oppilas kohtaa toisia ja opettajaa satunnaisesti/va likoiden	Oppilas kohtaa toisia, kuuntelee ja ilmaisee itseään	Oppilas on aktiivinen keskustelussa ja ottaa eri näkökulmat ja perustelut omat näkemykset rakentavasti

Kysymyksiä ja keskustelua; Valinnaisuus ja arviointi

1. *Tarkat ohjeet siitä, että onko sillä merkitystä, mikä on ysiluokalla oppilaan vuosiviikkotuntimäärä, että kotitalouden numeroa voitaisiin tarkistaa ylöspäin?*
2. *Taito- ja taideainevalinnaisen (kotitalouden syventävä) arviointi aiheuttaa aina päänvaivaa. Meillä ko. valinnaisen voi valita joko 8. luokalle tai 9. luokalle. 8. luokalla, erityisesti poikien kohdalla, 7. luokalla annettua arvosanaa on monesti laskettava 8. luokkalaisten tyypillisen taantumana vuoksi. Toisaalta kaikki oppilaat eivät myöskään saa tätä valinnaista, vaikka haluaisivat ja heillä olisi tavoitteena korottaa 7. luokalla annettua arvosanaa. Toivoisin, että tämän valinnaisen arviointi ei vaikuttaisi yhteisen kotitalouden arvosanaan, koska tässä ei toteudu oppilaiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuus.*
3. *Valinnaiskotitalouden arviointi tt ja vo, eli itsenäinen, yhden vuoden valinnaiskurssi 2 t /vko*

Taide- ja taitoaineiden valinnaiset ja valinnaiset aineet tuntijaossa

Tuntijakoasetus 2012

<https://minedu.fi/documents/1410845/4123068/Perusopetuksen-tuntijako-Valtioneuvoston-asetus-28.6.2012.pdf/8c904085-afa3-46c0-9edc-12bc3eef52bf>

Tuntijakoasetus 2018

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180793>

Aine	Vuosi	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Yht.
Äidinkieli ja kirjallisuus		14			18				10		42
A1-kieli ¹		2			9				7		18
B1-kieli							2		4		6
Matematiikka		6			15				11		32
Ympäristöoppi		4			10						
Biologia ja maantieto ²									7		
Fysiikka ja kemia ²									7		
Terveystieto ²									3		
Ympäristö- ja luonnontietoaineet yhteensä					14				17		31
Uskonto/Elämäkatsomustieto		2			5				3		10
Historia ja yhteiskuntaoppi ³					5				7		12
Musiikki		2			4				2		8
Kuvataide		2			5				2		9
Käsityö		4			5				2		11
Liikunta		4			9				7		20
Kotitalous									3		3
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset					6				5		11
Taide- ja taitoaineet yhteensä											62
Oppilaanohjaus									2		2
Valinnaiset aineet						9					9
Vähimmäistuntimäärä yhteensä											224
(Vapaaehtoinen A2-kieli) ⁴						(12)					(12)
(Vapaaehtoinen B2-kieli) ⁴									(4)		(4)

Taide- ja taitoaineet ja valinnaiset aineet

Luku 12.1 ja 12.2 (POPS 2014)

Taide- ja taitoaineiden oppimäärä perusopetuksessa vuosiluokilla 1–9

Kaikille yhteiset taide- ja taitoaineet

- musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta, kotitalous
- Yhteensä vähintään 51 vvt

Taide- ja taitoaineiden
valinnaiset tunnit

6 vvt vuosiluokilla 1–6

5 vvt vuosiluokilla 7–9

Valinnaisten aineiden oppimäärä, vähintään 9 vvt vuosiluokilla 1–9

Syventävät valinnaiset aineet

- syventävät, laajentavat yhteisten oppiaineiden sisältöjä
- nimi esim. Lempeästi leipoen, Bändisoittaminen, Digikuvaus, Tuunaten ja hitsaten

Soveltavat valinnaiset aineet

- voivat sisältää aineksia useasta eri oppiaineesta tai laaja-alaisen osaamisen eri osa-alueista
- nimi esim. Tukioppilastoiminta, Kalastusta itsetehdyillä vaapuilla

Taide- ja taitoaineiden oppimäärien arviointi

- Taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit **ovat osa** yhteisinä oppiaineina opetettavien taide- ja taitoaineiden oppimäärää ja ne myös arvioidaan osana tätä opetusta
- Päättöarviointi tehdään siinä vaiheessa vuosiluokilla 7–9, kun kunkin taide- ja taitoaineen koko oppimäärä, sisältäen myös mahdolliset valinnaiset taide- ja taitoaineiden tunnit, on opiskeltu.
- Päättötodistukseen merkitään oppilaan suorittama vuosiviikkotuntimäärä vuosiluokilla 7–9.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Arvosana todistuksessa

Marjaana Manninen

Arvosanan korottaminen

- 1. Voiko kotitalouden arvosanaa korottaa myöhemmin? Esim. jos haluaa korottaa 7 lk arvosanaa, eikä ole valinnut 8 tai 9 luokille kotitaloutta.*

Päätöarvosanan muodostaminen ja päättötodistus

- **Päätöarvosana muodostetaan**, kun oppiaineen oppimäärän opetus päättyy.
 - Jos oppiaineen päätöarviointi ajoittuu vuosiluokille 7 tai 8 (tai 9. vuosiluokan syksyyn), kyseinen **päätöarvosana kirjataan** lukuvuositodistukseen ja mahdollisesti annettavaan välitodistukseen.
- Nämä arvosanat siirretään **9. vuosiluokan keväällä annettavaan päättötodistukseen**. Päättötodistukseen merkitään myös opintojen laajuus vuosiluokilla 7–9 vuosiviikkotunteina.

Päättöarvosanan korottaminen

Oppiaineen oppimäärän hyväksyttyä päättöarvosanaa ei voi korottaa, paitsi seuraavissa tapauksissa:

- yhteiseen oppiaineeseen liittyvässä sanallisesti arvioitavassa valinnaisessa aineessa (1 vvt) osoitetulla osaamisella. Tämä korottamisen periaate tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan.
- lisäopetuksessa tai erityisessä tutkinnossa päättötodistuksen saamisen jälkeen.
- Jos kyseessä on oppiaineen oppimäärän **hylätty suoritus**, jolloin päättöarviointia ei voida suorittaa eikä päättötodistusta voida antaa, tulee oppilaalle varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta korottaa saamansa hylätty arvosana.

Valinnaisten aineiden arviointi

- **Valinnaiset aineita voivat olla**
 - oppiaineisiin liittyviä syventäviä valinnaisia aineita
 - soveltavia valinnaisia aineita
- **Valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään 2 vuosiviikkotunnin (vvt) oppimäärän vuosiluokilla 4-9, arvioidaan numeerisesti.**
- **Oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti**
 - Sanallisesti arvioitavista valinnaisista aineista merkitään todistukseen vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä **"hyväksytty"**.
 - Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen oppiaineen **syventäviksi opinnoiksi**, sen **suoritus voi korottaa** ko. oppiaineen arvosanaa.
 - Korottamismahdollisuus tulee kirjata paikalliseen opetussuunnitelmaan, jotta periaatteet ja menettelyt ovat yhdenmukaisia.

Viestintä arvioinnista?

1. *Miten saisin annettua kotitalouden tavoitteet oppilaille oppilaslähtöisesti. Selkeyttäisi omaa arviointia ja oppilaiden tavoitteiden asettamista.*
2. *Miten tehdä arvioinnista näkyvää oppilaille ja vanhemmille? Erityisesti kriteerien avaaminen heille.*
3. *Tarvitaan konkreettisia esimerkkejä ja materiaalia "mitata" oppilaan suoriutumista uuden arvioinnin tapaan! Hienoa olisi saada oikea esimerkki jostakin koulusta jossa olisi opetuksen vuosisuunnitelma ja arviointi konkreettisesti upotettuna siihen esimerkkitehtävin.... Nyt kaikki keksii pyörää uudelleen ja siksi hyviä käytänteitä olisi järkevä jakaa. Myös suoritusten/ arvioinnin dokumentoinnista olisi tarve puhua selkeämmin.*
4. *Millaisia käytäntöjä on arvioinnista tiedottamiseen huoltajille, että he olisivat tietoisia tavoitteista, arviointiperusteista ja päättöarvioinnin kriteereistä? Monesti huoltajilla on näkemys, että kun on hyvä kokki kotona, niin arvosanan tulee olla erinomainen. Itse tiedotan wilma -viestillä, että kotitalouden tavoitteet ja arvioinnin kriteerit löytyvät oppilaan Classroomista.*

Kotitalouden kriteeritaulukot

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
Käytännön toimintataidot							
T1 ohjata oppilasta suunnittelemaan, organisoimaan ja arvioimaan työtä ja toimintaa	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan työn tekemisen, tekemään työtehtävän ja tarkastelemaan omaa työtään ja toimintaansa.	Työn suunnittelu ja toteuttaminen sekä oman toiminnan tarkastelu	Oppilas tunnistaa ja nimeää joitakin työprosessiin kuuluvia työtehtäviä. Oppilas tarvitsee paljon ohjausta ja apua työn suunnittelemisessa ja toteuttamisessa.	Oppilas suunnittelee, organisoi ja kuvailee omaa työtänsä ja toimintaansa työvaiheittain annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee työvaiheittain annettuja ohjeita soveltaen sekä kuvailee omaa osaamistaan oman työskentelyn tarkastelun avulla.	Oppilas suunnittelee ja työskentelee itsenäisesti sekä perustelee omaa työskentelyään ja toimintaansa.
T2 ohjata oppilasta harjoittelemaan kotitalouden hallinnassa tarvittavia kädentaitoja sekä kannustaa luovuuteen ja estetiikan huomioimiseen	S1, S2	Oppilas oppii kotitalouden kädentaitoja ja kokeilee erilaisia työtapoja. Hän oppii ottamaan huomioon toiminnassaan luovuuden ja estetiikan.	Kädentaidot kotitalouden perustehtävien toteuttamisessa, luovuus ja estetiikka	Oppilas suoriutuu ohjatusti kädentaitoja edellyttävistä yksittäisistä työtehtävistä.	Oppilas suoriutuu annetuista kädentaitoja edellyttävistä työtehtävistä. Oppilas tietää, että työtehtäviä voi toteuttaa luovasti monella tavalla ja että estetiikalla on merkitystä.	Oppilas suoriutuu itsenäisesti ja soveltaa tavallisimpia työtapoja kädentaitoja edellyttävissä kotitalouden tehtävissä. Oppilas ottaa huomioon yksittäisiä esteettisiä näkökulmia.	Oppilas osaa käyttää luovasti ja perustellen erilaisia kädentaitoja ja työtapoja kotitalouden tehtävissä. Oppilas perustelee luovuuden ja estetiikan merkitystä ja ottaa nämä huomioon osana kokonaisuutta.

T3 ohjata ja rohkaista oppilasta valitsemaan ja käyttämään hyvinvointia edistävästi ja kestävän kulutuksen mukaisesti materiaaleja, työvälineitä, laitteita sekä tieto- ja viestintäteknologiaa	S1, S2, S3	Oppilas oppii valitsemaan ja käyttämään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä ja teknologiaa kestävää elämäntapaa edistävästi.	Valintojen tekeminen ja niiden perustelut toiminnassa	Oppilas harjoittelee valitsemaan ja käyttämään annettuja materiaaleja tai työvälineitä yksilöllisesti ohjattuna.	Oppilas valitsee ja käyttää raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa kestävän elämäntavan tietoja ja taitoja käyttäessään raaka-aineita, materiaaleja, työvälineitä tai teknologiaa.	Oppilas valitsee, käyttää ja perustelee kestävää elämäntapaa tukevia raaka-aineita, työvälineitä, materiaaleja tai teknologiaa.
T4 ohjata oppilasta suunnittelemaan ajankäyttöään ja työn etenemistä sekä ylläpitämään järjestystä oppimistehtävien aikana	S1, S2	Oppilas oppii suunnittelemaan omaa toimintaansa suhteessa käytettävissä olevaan aikaan ja annettuun tehtävään. Hän oppii huolehtimaan työtehtävien ja työympäristön järjestyksestä oppimisympäristössään.	Ajanhallinta ja järjestyksen ylläpitäminen	Oppilas toimii aikataulussa ja ylläpitää tehtävien sekä työympäristön järjestystä ohjattuna.	Oppilas ylläpitää työtehtävien järjestystä annettujen ohjeiden ja aikataulun mukaan erillisissä työvaiheissa. Oppilas tarvitsee ohjausta työympäristön järjestyksen ylläpitämisessä.	Oppilas etenee ohjeiden mukaisesti vaiheittain ja ylläpitää työtehtävien ja työympäristön järjestystä. Oppilas suunnittelee ja ennakoi ajankäyttöään.	Oppilas työskentelee itsenäisesti ja vastuullisesti sekä osaa perustella ajankäyttöään, työtehtävien ja työympäristön järjestyksen merkitystä ja toimintojen etenemistä osana oppimisympäristöä.
T5 ohjata ja motivoida oppilasta toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti sekä ohjata kiinnittämään oppilaan huomiota käytettävissä oleviin voimavaroihin	S1, S2, S3	Oppilas oppii toimimaan hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti kotitalouden toimintaympäristöissä ottaen huomioon käytettävissä olevat aineelliset voimavarat.	Turvallisuus ja voimavarojen kannalta kestävä toiminta	Oppilas toimii hygieenisesti ja turvallisesti ohjattuna.	Oppilas työskentelee hygieenisesti ja turvallisesti annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas työskentelee ohjeiden mukaisesti hygieenisesti, turvallisesti ja ergonomisesti tai kustannusten ja energiankäytön kannalta tarkoituksenmukaisesti.	Oppilas perustelee toimintaansa turvallisuuden, hygieenisyyden, ergonomian tai kustannusten ja energiankäytön näkökulmasta.

Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot							
Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T6 ohjata oppilasta harjoittelemaan kuuntelua, rakentavaa keskustelua ja argumentointia oppimistehtävien suunnittelussa ja toteuttamisessa	S1, S2, S3	Oppilas oppii kohtaamaan, kuuntelemaan, keskustelemaan ja argumentoimaan vertaisryhmässä.	Kuuntelu, keskustelu ja argumentointi yhteisessä suunnittelussa	Oppilas osallistuu satunnaisesti tai kysymysten tukemana keskusteluun yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas osallistuu keskusteluun, pyrkii kuuntelemaan ja tuo esille omia näkökulmia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas kuuntelee eri näkökulmia ja ilmaisee rakentavasti omia näkemyksiään yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.	Oppilas on aktiivinen keskusteluissa ja ottaa eri näkökulmat huomioon sekä perustelee omat näkemyksensä rakentavasti. Oppilas kannustaa toisia yhteisissä suunnittelu- ja työtilanteissa.
T7 aktivoida oppilasta tunnistamaan arjen rakentumista ja kulttuurisesti monimuotoisia toimintaympäristöjä sekä kotitalouksien perinteitä	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan, miten arki erilaisissa kotitalouksissa rakentuu ja ajallisesti järjestäytyy. Hän oppii kohtaamaan hyväksyvästi kotien kulttuurista monimuotoisuutta.	Arjen rakentumisen sekä kotitalouksien erilaisuuden hahmottaminen	Oppilas nimeää arkirutiineja sekä tunnistaa erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas kuvailee arkirutiineja, arjen rakentumista, kotitalouksien perinteitä ja erilaisia kotikulttuureita.	Oppilas määrittelee arjen rakentumista ja kotitalouksien arkirutiineja erilaisissa kotikulttuureissa.	Oppilas perustelee kotitalouksien arjen rakentumista ja erilaisten kotikulttuurien ajankäyttöä.

Opetuksen tavoite	Sisältöä lueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T8 ohjata oppilasta työskentelemään yksin ja ryhmässä sekä sopimaan työtehtävien jakamisesta ja ajankäytöstä	S1, S2	Oppilas oppii työskentelemään itsenäisesti sekä osana ryhmää ja yhteistä työtehtävää. Hän oppii sopimaan työtehtävien jakamista.	Voimavarojen käyttäminen ja yhteisten sopimusten tekemisen oppiminen	Oppilas harjoittelee yksilöllisesti ohjattuna itsenäistä työskentelyä ja osallistuu ryhmän toimintaan satunnaisesti.	Oppilas harjoittelee itsenäistä työskentelyä ja vastuunottoa omasta työstään ja osallistuu ryhmän toimintaan yhdessä sovitulla tavalla.	Oppilas työskentelee yksin ja ryhmässä sekä pyrkii toimimaan rakentavasti ja työtehtävistä neuvotellen. Oppilas tietää, mitä tarkoittaa tasapuolinen työnjako sekä pääsee sopimukseen työtehtävien jakamisesta osallistumalla päätöksentekoon.	Oppilas toimii itsenäisesti ja tasapuolisesti sekä toimii ryhmässä yhteistyökykyisesti ja vastuullisesti.
T9 kannustaa oppilasta toimimaan hyvien tapojen mukaisesti vuorovaikutustilanteissa sekä pohtimaan oman käytöksen merkitystä ryhmän ja yhteisön toiminnassa	S1, S2, S3	Oppilas oppii tunnistamaan asioita, jotka liittyvät huomaavaiseen kohteluun, tapakulttuuriin ja vuorovaikutustilanteissa toimimiseen.	Toisten oppilaiden huomaavainen kohtelu ja tapakulttuuriin mukainen käytännön toiminta oppitunnin vuorovaikutustilanteissa	Oppilas tietää, että tapakulttuuri vaikuttaa vuorovaikutustilanteisiin.	Oppilas tunnistaa ja nimeää tapakulttuuriin ja toisten huomaavaiseen kohteluun liittyviä asioita.	Oppilas osaa toimia tapakulttuuria noudattaen.	Oppilas osaa perustella tapakulttuuria ja toisten ihmisten huomaavaista kohtelua sekä niihin liittyviä käytännön toimintatapoja.

Tiedonhallintataidot							
Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T10 kannustaa oppilasta hankkimaan ja arvioimaan kotitalouteen liittyvää tietoa sekä ohjata käyttämään luotettavaa tietoa valintojen perustana	S1, S2, S3	Oppilas oppii hakemaan ja vertailemaan tietoa sekä tunnistamaan kotitalouteen liittyviä luotettavia tietolähteitä valintojensa perustana.	Tietojen hankinta ja käyttö	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa annetuista lähteistä yksilöllisesti ohjattuna. Tietojen hyödyntäminen ja tulkitseminen on vähäistä.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyvää tietoa itselleen tutuista ja annetuista lähteistä ja käyttää niitä toiminnassaan.	Oppilas tietää, mistä ja miten kotitalouteen liittyviä tietoja voidaan hakea. Oppilas arvioi tietojen käytettävyyttä ja lähteiden luotettavuutta.	Oppilas hakee kotitalouteen liittyviä tietoja eri tietolähteistä. Oppilas arvioi tiedon ja lähteiden luotettavuutta ja käyttää valitsee tehtävään sopivat lähteet.
T11 harjaannuttaa oppilasta lukemaan, tulkitsemaan ja arvioimaan toimintaohjeita sekä merkkejä ja symboleja, jotka käsittelevät kotitaloutta ja lähiympäristöä	S1, S2	Oppilas oppii lukemaan ja tulkitsemaan kotitalouteen ja lähiympäristöön liittyviä ohjeita, merkkejä ja symboleja sekä toimimaan niiden mukaisesti.	Toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttäminen	Oppilas tunnistaa ja nimeää yksittäisiä toimintaohjeita ja merkkejä.	Oppilas tunnistaa, nimeää, luokittelee ja käyttää kotitalouden toimintaohjeita ja merkkejä annettujen ohjeiden mukaisesti.	Oppilas soveltaa toiminnassaan kotitalouden toimintaohjeita, merkkejä ja symboleita.	Oppilas perustelee kotitalouden toimintaohjeiden, merkkien ja symbolien käyttöä eri toiminnoissa.

Opetuksen tavoite	Sisältöalueet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Arvioinnin kohde	Osaamisen kuvaus arvosanalle 5	Osaamisen kuvaus arvosanalle 7	Osaamisen kuvaus arvosanalle 8	Osaamisen kuvaus arvosanalle 9
T12 ohjata oppilasta, ongelmanratkaisuun ja luovuuteen erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä	S1, S2, S3	Oppilas oppii soveltamaan tietoja ja taitoja, tunnistamaan palveluita sekä osoittamaan luovuutta erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä.	Käsitteiden käyttäminen, tietojen ja taitojen soveltaminen sekä luovat ratkaisut tilanteissa, kotitalouden palveluiden tunteminen	Oppilas nimeää joitakin kotitalouden käsitteitä, tietoja ja taitoja sekä yksittäisiä palveluita.	Oppilas käyttää kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan sekä kuvailee yksittäisiä kotitalouden palveluita.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas kuvailee erilaisia kotitalouden palveluita ja niiden käyttöä arkielämässä.	Oppilas käyttää erilaisissa tilanteissa perustellen ja luovasti kotitalouden käsitteitä, tietojaan ja taitojaan. Oppilas arvioi erilaisia kotitalouden palveluita ja perustelee niiden merkitystä ja mahdollisuuksia arkielämässä.
T13 ohjata oppilasta kestävään elämäntapaan kiinnittämällä oppilaan huomiota ympäristö- ja kustannustietoisuuteen osana arjen valintoja	S1, S2, S3	Oppilas oppii tulkitsemaan kiertotalouteen liittyviä asioita ja toimintoja sekä ympäristöä ja taloutta kuormittavia kotitalouden toimintoja.	Ympäristö- ja talousteot toiminnassa ja päätöksenteossa	Oppilas luettelee joitakin ympäristöön ja rahankäyttöön liittyviä kotitalouden toimintoja.	Oppilas tietää, miten ympäristökuormaa voidaan vähentää sekä millaisia ympäristö- ja taloustekoja voidaan tehdä kotitalouksissa.	Oppilas tekee yksittäisiä arjen ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa.	Oppilas tekee ympäristö- ja taloustekoja erilaisissa tehtävissä ja tilanteissa johdonmukaisesti sekä perustellen niiden merkitystä kestäväen ja vastuullisen elämäntavan ja kuluttamisen kannalta.

LUKUVUOSITODISTUS 6. VUOSILUOKKA

Opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
Oppilaan nimi ja syntymäaika
Todistuksen antamispäivä

Oppilaan opinto-ohjelma	Laajuus	Arvio
Äidinkieli ja kirjallisuus		
Suomen kieli ja kirjallisuus	x vvt	8
Toinen kotimainen kieli		
Ruotsi (B1- oppimäärä)	x vvt	7
Vieras kieli		
Englanti (A1-oppimäärä)	x vvt	10
Ranska (A2-oppimäärä)	x vvt	8
Matematiikka	x vvt	7*
Ympäristöoppi	x vvt	5
Uskonto/elämäntietomustieto	x vvt	7
Historia	x vvt	9
Yhteiskuntaoppi	x vvt	10
Musiikki	x vvt	6
Bändisoittaminen	1 vvt	hyväksytty
Kuvataide	x vvt	8
Kuvataiteen syventävä valinnainen	2 vvt	7
Käsityö	x vvt	9
Liikunta	x vvt	10
Kotitalous	X vvt	9
Soveltavat valinnaiset aineet		
Tieto- ja viestintäteknologia	1 vvt	hyväksytty
Draama	1 vvt	hyväksytty
Käyttäytyminen	9	

Lisätietoja:

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.
Oppilas on opiskellut A-ruotsia kielikylpykielenä kaksikielisessä opetuksessa/Oppilas on opiskellut A-englantia kohdekielenä kaksikielisessä opetuksessa.

Koulun opetuskieli

Oppilas siirtyy x vuosiluokalle.

Perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko

Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen

Opetusryhmästä vastaavan opettajan tai rehtorin allekirjoitus

<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/liite-1-perusopetuksen-todistusmallit.pdf>

Vuosiviikkotuntimäärästä riippumatta
numeroarviointi 4. vuosiluokasta lähtien (tai-tai-
valinnaisuus)

Taide- ja taitoaineiden
vähimmäisvuosiviikkotunnit
yhteensä 6 vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 1-6. Osa
kaikille yhteisen kotitalousopetuksen oppimäärää.
Lisätään oppiaineen nimi taide- ja taitoaineiden
yhteyteen.

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÖTODISTUS

Opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
Oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
Todistuksen antamispäivä

Oppilaan opinto-ohjelma	Laajuus	Arvio
Äidinkieli ja kirjallisuus		
Suomen kieli ja kirjallisuus	x vvt	9 kiitettävä
Toinen kotimainen kieli		
Ruotsi (B1- oppimäärä)	x vvt	8 hyvä
Vieras kieli		
Englanti (A1-oppimäärä)	x vvt	10 erinomainen
Ranska (A2-oppimäärä)	x vvt	8 hyvä
Matematiikka	x vvt	9 kiitettävä
Maantieto	x vvt	5 välttävä
Biologia	x vvt	6 kohtalainen*
Fysiikka	x vvt	6 kohtalainen
Kemia	x vvt	7 tyydyttävä
Terveystieto	x vvt	9 kiitettävä
Uskonto/elämäkatsomustieto	x vvt	8 hyvä
Historia	x vvt	7 tyydyttävä
Yhteiskuntaoppi	x vvt	8 hyvä
Musiikki	x vvt	10 erinomainen
Bändisoittaminen	1 vvt	hyväksytty
Kuvataide	x vvt	9 kiitettävä
Kuvataiteen syventävä valinnainen	2 vvt	8 hyvä
Käsityö	x vvt	7 tyydyttävä
Liikunta	x vvt	10 erinomainen
Kotitalous	x vvt	9 kiitettävä

Oppiaineeseen liittyviä syventäviä
valinnaisia aineita

Soveltavat valinnaiset aineet

Tieto- ja viestintäteknologia	1 vvt	hyväksytty
Kestävä kehitys	1 vvt	hyväksytty
Draama	1 vvt	osallistunut

Kesken jäänyt
valinnainen aine

Oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista.

Lisätietoja:

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilas on opiskellut A-ruotsia kielikylpykielenä kaksikielisessä opetuksessa/Oppilas on opiskellut A-englantia kohdekielenä kaksikielisessä opetuksessa.

Koulun opetuskieli

Arviointiasteikko: 5 välttävä, 6 kohtalainen, 7 tyydyttävä, 8 hyvä, 9 kiitettävä, 10 erinomainen

Todistus on Opetushallituksen 10.2.2020 hyväksymien perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukainen.

Perusopetuksen oppimäärä sijoittuu tasolle kaksi kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä.

Rehtorin allekirjoitus

Taide- ja taitoaineiden vähimmäisvuosiviikkotunnit ja taide- ja taitoaineiden valinnaiset tunnit: yhteensä 21 vuosiviikkotuntia vuosiluokilla 7-9.

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÖTODISTUS

Opetuksen järjestäjän ja koulun nimi
Oppilaan koko nimi ja henkilötunnus
Todistuksen antamispäivä

Oppilaan opinto-ohjelma	Laajuus	Arvio
Äidinkieli ja kirjallisuus		
Suomen kieli ja kirjallisuus	x vvt	9 kiitettävä
Toinen kotimainen kieli		
Ruotsi (B1- oppimäärä)	x vvt	8 hyvä
Vieras kieli		
Englanti (A1-oppimäärä)	x vvt	10 erinomainen
Ranska (A2-oppimäärä)	x vvt	8 hyvä
Matematiikka	x vvt	9 kiitettävä
Maantieto	x vvt	5 välttävä
Biologia	x vvt	6 kohtalainen*
Fysiikka	x vvt	6 kohtalainen
Kemia	x vvt	7 tyydyttävä
Terveystieto	x vvt	9 kiitettävä
Uskonto/elämäkatsomustieto	x vvt	8 hyvä
Historia	x vvt	7 tyydyttävä
Yhteiskuntaoppi	x vvt	8 hyvä
Musiikki	x vvt	10 erinomainen
Bändisoittaminen	1 vvt	hyväksytty
Kuvataide	x vvt	9 kiitettävä
Kuvataiteen syventävä valinnainen	2 vvt	8 hyvä
Käsityö	x vvt	7 tyydyttävä
Liikunta	x vvt	10 erinomainen
Kotitalous	x vvt	9 kiitettävä
	2 vvt	9 kiitettävä
	1 vvt	hyväksytty
Soveltavat valinnaiset aineet		
Tieto- ja viestintäteknologia	1 vvt	hyväksytty
Kestävä kehitys	1 vvt	hyväksytty
Draama	1 vvt	osallistunut
Bon Appétit	1 vvt	hyväksytty

Oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista.

Lisätietoja:

Oppilas on opiskellut tähdellä (*) merkityt oppiaineet yksilöllistetyn oppimäärän mukaan.

Oppilas on opiskellut A-ruotsia kielikylpykielenä kaksikielisessä opetuksessa/Oppilas on opiskellut A-englantia kohdekielenä kaksikielisessä opetuksessa.

Koulun opetuskieli

Perusopetusasetuksen 10 §:n mukainen arviointiasteikko

<https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/liite-1-perusopetuksen-todistusmallit.pdf>

Vuosiviikkotunnit koostuvat kaikille yhteisistä kotitalouden vähimmäistunneista ja taide- ja taitoaineiden valinnaistunneista

Kotitalouden syventävä valinnainen
Asumme yhdessä

Syventävä alle 2 vvt valinnainen arvioidaan sanallisesti – voi korottaa päättöarvosanaa; oltava määräys paikallisessa ops:ssa
Syventävällä valinnaisaineella voi olla muu kuvaava nimi

Soveltava (esim. kahden oppiaineen yhteinen ko+ra) valinnaisaine

Aiheita vuonna 2021-2022

- Opetushallitus järjestää opetushenkilöstön täydennyskoulutusta verkossa oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia koskevasta luvusta 6 ja eri oppiaineiden kriteereiden käytöstä.
 - <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/apua-arviointiin-opetushallituksen-arviointikoulutukset-2021>
- Kriteerien käyttöönoton tueksi on valmisteltu tukimateriaalia Opetushallituksen verkkosivuille. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kotitalouden-paattoarviointin-kriteerien-tukimateriaali>
- **Päätösarvioinnin täydennetyt kriteerit on otettu käyttöön kouluissa 1.8.2021, päätösarvosanat annetaan näiden kriteerien mukaisesti keväällä 2022.**
- 6. luokan päätteeksi tehtävien arviointikriteerien valmistelu on alkanut syksyllä 2021.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos!

